

БЕЛЕШКИ И ИНФОРМАЦИИ

ИНФОРМАЦИЈА ЗА МОЖНОСТИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ ФИЛМОВИ ВО НАСТАВАТА ПО ИСТОРИЈА ВО ОСНОВНОТО И СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Филмот, како современо техничко средство, претставува составен дел на модерната наставна технологија, кој влијае на менување на самата технологија на наставата: на облиците, методите и средствата на наставната работа. Од односот спрема филмот, како воспитно-образовно средство, зависи и современата организација на наставата.

Филмот, во споредба со другите визуелни средства, е незаменливо динамично визуелно и аудиовизуелно наставно средство. Тој ги прикажува предметите и појавите во меѓусебна поврзаност и зависност, ги совладува времето и просторот, а како дидактички инструмент во работата, придонесува за брзо и ефикасно остварување на воспитно-образовните задачи.

Динамичниот развој на сегашноста, економичноста на времето од наставникот по историја бараат умеење во третманот на наставните содржини и примена на што подинамични наставни средства, со чија помош ученикот по брзо, поефикасно и порационално ќе дојде до драго-

цените сознанија, потребни за неговото современо образование.

Поради тоа, филмот во наставата влегува како потреба, како динамичен и драгоцен дидактички инструмент, без кого не може да се замисли современата настава по историја во основните и средните училишта.

Кога зборваме за улогата на филмот во наставата по историја, треба да ја имаме предвид улогата на повеќе видови филмови. При ова се мислиме на наставните, документарните и играните филмови. Особено за наставата по историја треба да се има предвид големата улога на документарниот филм, заснован врз оригинални документи за одреден настан или епоха.

Овде ќе се задржиме на филмовите со историска тематика со кои располага Заводот за наставен филм, а кои се отстапуваат на користење на сите училишта на подрачјето на СР Македонија. Во оваа прилика не е можно да ги наведеме насловите на филмовите од областа на историјата со кои Заводот располага, чиј број изнесува околу сто наслови на

наставни и документарни филмови и извесен број наслови на играни филмови. Затоа ќе наведеме само некои наслови, за кои сметаме дека се карактеристични за одредени епохи, периоди или теми.

Со наслови на наставни и документарни филмови застапени се скоро сите епохи: предисторијата, стариот, средниот и новиот век и најновото време. Иако со скромен број наслови, во главно, обработени се најкарактеристичните теми од периодот на предисторијата, стариот и средниот век: „Пештерските луѓе од камената епоха“, „Животот во Древен Египет“, „Стара Грција“, потоа „Средновековен свет“, „Значењето на феудализмот“, „Рим на прагот на Новата ера“, „Кирил и Методиј“, „Охридскиот светилник“.

Изборот на филмовите за периодот на новиот век и најновото време е поширок. „Значењето на индустриската револуција“, „Големо столетие“, потоа филм за историјата на работничкото движење за период од сто години, почнувајќи од 1848 и филмот „Четири децении“, во кој е прикажано распаѓањето на австроунгарската монархија и другите значајни настани од тоа време, можат успешно да користат за илустрација. Многу е скромен изборот на филмовите за периодот на националното-ослободително движење кај нас: „Гоце Делчев“, „Илинден 1903“, „Поетот изгнаник“ (Рајко Жинзифов) и „Крсте Мисирков“. За епохата на распаѓањето на капитализмот успешно можат да користат филмови-

те: „До другарот другар“, во кој е прикажано развојот на револуционерното движење кај нас и во светот, и „Октомвриската револуција“.

За позначајните настани за периодот на Втората светска војна, од фондот на филмови на Заводот, можат да користат филмовите: „Да се умре во Мадрид“ (Шпанската граѓанска војна), „Битката на Волга“ и „Пекол на Пацификот“. Поширок е изборот на документарните филмови за НОВ и Народната револуција во Југославија како што се: „Југославија 1941“, „27 Март“, „Македонија 1942“, „Дрвар“, „Вис“ и други. Од периодот по војната, во обработка на наставните содржини за политиката за активна и мирољубива коегзистенција и улогата на СФРЈ, и за работата на Организацијата на Обединетите нации можат да користат: „Белградската конференција“ (1961 г.) и повеќе наслови на филмови за посетите на претседателот Тито на пријателските земји, потоа: „Генерално собрание“, „Меѓународен суд на правдата“, „Тито во Обединетите нации“ и други.

Значајни филмови за периодот по војната, како што се: „Челични бригади“, „Младост што ќе биде легенда“, „Вистината родена во челик“, во кои се прикажани обновата и изградбата на нашата земја, и успесите и постигнувањата на домашната индустрија, „Фабриците на работниците“, во кој се прикажува спроведувањето во живот системот на самоуправувањето, потоа и „Денови што се паметат“, во кој е прикажано усвојувањето

на Уставот на СФРЈ и уставите на републиките во 1963 година, се филмовите што можат успешно да користат при обработката на соодветните наставни содржини.

Изборот на филмовите што се однесува на историјата на КПЈ, односно СКЈ, со кој располага Заводот за наставен филм, може да се каже дека задоволува. За обработка на наставното градиво на оваа тема, како и за одбележување на 60-годишнината од формирањето на КПЈ, односно СКЈ може да користат документарните филмови: „Патот на Партијата“, „Документи на еден живот“, „Не го признавам овој суд“, „Бараме леб“, „Од монархија до република“, „Пламенен цвет“ (Иво Лола Рибар), „Забранета вистина“, „Нашиот Тито“, „Од победа во победа“, во кои се прикажани сите победи на работничката класа на Југославија, предводена од Комунистичката партија на чело со другарот Тито.

И играниот филм со историска содржина има значајно место во наставата по историја. Добриот игран филм со историска содржина иако не е снимен непосредно за потребите на наставата може во наставата по историја да послужи за илустрација на одредена епоха: за владеечкиот систем на производството, за животот, за материјалната култура и слично. Од скромниот фонд на играни филмови со историска тематика, со кој Заводот располага, овде ќе наведеме само некои и тоа: „Македонска крвава свадба“, „Сараевски атентат“, „Крушевска република“,

„Најдолгиот ден“ — во кој е прикажана инвазијата на сојузничките војски преку Ламанш во Нормандија во текот на Втората светска војна, потоа „Битката на Неретва“, „До победата и по неа“ и други.

Искористеноста на филмовите од областа на историјата во училиштата на број 178 филмови во 1978 година, по пат на изнајмување од страна на основните и средните училишта од подрачјето на нашата Република, на прв поглед не е мал, но може да се каже дека не задоволува, бидејќи истите се користени од страна на само 67 училишта. Уште повеќе, не задоволува бидејќи можности за редовно и систематско користење на филмот во процесот на наставата постојат и тоа од една страна, кинопроекторите во училиштата, кај основните и средните, чијшто број изнесува 284 и од друга страна, филмскиот фонд во Заводот од оваа област, што им се нуди на училиштата. Кај одреден број наставници веќе постои редовна навика и интерес за систематско користење на филмот во наставата. Меѓутоа, поголемиот број училишта филмот го користат ограничено, повремено, и тоа по повод одбележување на пригоден настан, јубилеј и слично.

На крајот да кажеме и за улогата на Заводот за наставен филм во непосредното вградување на филмот во воспитно-образовниот процес во училиштата, воопшто, а посебно за улогата за наставата по историја. Секоја година, во границите на можностите, Заводот со своите подвижни кина редовно врши посети на некино

фицираните училишта во кои, покрај филмови од другите наставни области, редовно прикажува и филмови со историски содржини. Во 1978 година посетени се 99 основни училишта и прикажани се 201 филм од областа на историјата. Прикажани се филмовите: „Гоце Делчев“, „Илинден 1903“, „По трагите на IV и V офанзива“, „Македонија 1942“, „Гоцев ден“, „Македонска крвава свадба“, „Републиката во пламен“ и „Под исто небо“.

Од сето ова прилегува дека во 1978 година искористени се 379 филмови од областа на историјата, од страна на 166 основни и средни училишта. И во оваа година, за време на посетите на училиштата, ќе се прикажуваат и филмови посветени на значајниот јубилеј, 60-годишнината на КПЈ, односно СКЈ.

Ванчо НАУМОВ